

Ekspertyza autorstwa wybitnego znawcy tematu prof. dr hab. Bogumiła Grotta z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Do szerokiego rozpowszechnienia, zwłaszcza wśród służb mundurowych.

Prof. zw. dr hab. Bogumił Grott

emerytowany profesor UJ

Kraków, dn. 6 listopada 2014 r.

Prokuratura Rejonowa w Przemyśle

Przemyśl, ul. Waygarta 8

Ekspertyza w kwestii posługiwania się symboliką OUN-UPA – w postaci flagi czarno-czerwonej na obszarze Państwa polskiego¹

Jako politolog, historyk i religioznawca specjalista w zakresie doktryn i działalności ruchów nacjonalistycznych oraz kierownik zespołów badających te zjawiska –
(zob.) :

„Nacjonalizm czy nacjonalizmy?- funkcja wartości chrześcijańskich, świeckich i neopogańskich w kształtowaniu idei nacjonalistycznych”, (red. B. Grott), Kraków 2006, wyd. Nomos, ss.424;

Różne oblicza nacjonalizmów: polityka – religia – etos”, (red. B. Grott), Kraków 2010, wyd. Nomos ss. 613;

Nacjonalizmy różnych narodów: perspektywa politologiczno-religioznawcza, (red. B. Grott i O. Grott), Kraków 2012, wyd. Księgarnia Akademicka, ss. 595.-

– a także autor licznych własnych publikacji naukowych z tego zakresu stwierdzam, iż **czarno-czerwona flaga jako znak wyróżniający Organizację Ukraińskich Nacjonalistów a potem i Ukraińską Powstańczą Armię jest symbolem faszystowskim i jako taki niedopuszczalnym na terenie Państwa polskiego.**

Temat nacjonalizmu ukraińskiego wraz z jego aspektami etyczno-moralnymi stał się przedmiotem mego zainteresowania już od lat. Świadczą o tym moje publikacje ogłaszane w różnych czasopismach naukowych oraz redagowanych przeze mnie pracach zbiorowych poświęconych wyłącznie nacjonalizmowi ukraińskiemu. Do tych ostatnich należą:

„Polacy i Ukraińcy dawniej i dziś”, Kraków 2002, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie opublikowałem artykuł pt. „Nacjonalizm ukraiński – wersja neopogańska;

„Stosunki polsko-ukraińskie w latach 1939-2004” Warszawa 2004, Wyd. Muzeum Historii Ruchu Ludowego z moim artykułem pt. „Doktryna nacjonalizmu ukraińskiego na tle wybranych europejskich doktryn nacjonalistycznych”.

„Materiały i studia z dziejów stosunków polsko-ukraińskich, Kraków 2008, wyd. Księgarnia Akademicka z moimi artykułami pt. „Nacjonalizm ukraiński jako faszyzm” oraz „Interpretacja stosunków polsko-ukraińskich w środowisku paryskiej i jej funkcja po upadku komunizmu”.

„Działalność nacjonalistów ukraińskich na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej, Warszawa 2002, Wyd. Muzeum Historii Ruchu Ludowego z moim artykułem pt. „Dyskryminacja Polaków grekokatolików przez ukraińskie duchowieństwo grekokatolickie w II Rzeczypospolitej”.

1 Źródło: [Ekspertyza w kwestii posługiwania się symboliką OUN-UPA – w postaci flagi czarno-czerwonej](#)

Ekspertyza autorstwa wybitnego znawcy tematu prof. dr hab. Bogumiła Grotta z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Do szerokiego rozpowszechnienia, zwłaszcza wśród służb mundurowych.

Moim staraniem została również przetłumaczona na język polski główna praca teoretyczna ukraińskiego nacjonalizmu pióra Dmytro Doncowa „Nacjonalizm”, Kraków 2004, wyd. Księgarnia Akademicka. Publikację tę niedawno wznowiono z uwagi na spore zainteresowanie tematem w Polsce. Została ona zaopatrzona w moją przedmowę oraz komentarze dr hab. Wiktora Poliszczuka, zarazem tłumacza tej książki z języka ukraińskiego. Osoba ta uzyskała tytuł dr habilitowanego jako efekt przewodu habilitacyjnego przeprowadzonego na Uniwersytecie Śląskim, gdzie ja byłem jednym z recenzentów jego dorobku naukowego.

Dr hab. Wiktor Poliszczuk będąc historykiem i prawnikiem stał się jednym, a może i najlepszym z badaczy ideologii, struktur organizacyjnych oraz działalności nacjonalizmu OUN i UPA. Już same tytuły jego książek wymownie charakteryzują nacjonalizm ukraiński. Główne jego dzieło to:

„Integralny nacjonalizm ukraiński jako odmiana faszyzmu – źródła zbrodni OUN i UPA”,

t.1,Zasady ideologiczne nacjonalizmu ukraińskiego, Ukraiński ruch nacjonalistyczny: struktura organizacyjna i założenia programowe, Toronto 2002, ss. 231.

t.2,Dowody zbrodni OUN i UPA – działalność ukraińskich struktur nacjonalistycznych w latach 1920 – 1999, Toronto 2000, ss. 778.

t.3,Nacjonalizm ukraiński w dokumentach: Dokumenty z zakresu zasad ideologicznych i założeń programowych nacjonalizmu ukraińskiego, Toronto 2002, ss. 536.

t.4.Dokumenty z zakresu działań struktur nacjonalizmu ukraińskiego w okresie od 1920 r. do grudnia 1943 roku, Toronto 2002, ss. 510.

t.5.Dokumenty z zakresu działań struktur nacjonalizmu ukraińskiego w okresie od grudnia 1943 do 1950 roku, Toronto 2003, ss. 510.

Dorobek naukowy dr Poliszczuka oceniłem, jako recenzent w jego przewodzie habilitacyjnym, a więc biorę odpowiedzialność za jego wysoką jakość i walory poznawcze. W świetle bardzo obszernych ilościowo źródeł archiwalnych oraz pozycji ideologicznych wystarczająco udowadnia on zbrodnicze cechy nacjonalizmu ukraińskiego i jego głównych prowodyrów. Przypomnę, że podobnego zdania musiała być CKK przyznając mu tytuł doktora habilitowanego.

O charakterze i zbrodniczej działalności nacjonalistów ukraińskich w stosunku do ludności polskiej w latach II wojny światowej i tuż po jej zakończeniu wypowiadają się bardzo jasno istniejące od kilku lat opracowania. Należy tu wymienić serię źródłowych książek odnoszących się do poszczególnych województw leżących w południowo-wschodniej części terytorium II Rzeczypospolitej. Są to:

W. i E. Siemaszkowie, Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia: 1939-1945, T. 1 – 2, Warszawa 2000., t. 1 – 2, ss. 1400.

(moje recenzje tego dzieła w: „Przegląd Humanistyczny” 2003, R. 47, nr 1, s. 109-111; „Almanach Historyczny” 2003, t. 5, s. 375-381; „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, 2003, R. 4,

Ekspertyza autorstwa wybitnego znawcy tematu prof. dr hab. Bogumiła Grotta z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Do szerokiego rozpowszechnienia, zwłaszcza wśród służb mundurowych.

nr. 2, s. 264-269; „Zeszyty Historyczne WiN”, 2001, R. 10, nr 15, s. 287-291; „Rocznik Przemyski”, R. 17, 2002, z. 3, s. 117-120; „Zeszyty Społeczne KIK” (Lublin) 2002, R. 10, nr 10, s. 245-249).

H. Komański, Sz. Siekierka, „Ludobójstwo dokonane na Polakach w województwie tarnopolskim 1939- 1946”, Wrocław 2004, s.1182.

(moje recenzje w: „Myśl Polska” 2005, R. 64, nr. 10, s. 11; „Dzieje Najnowsze” 2005, R. 37, s. 274-277; „Zeszyty Społeczne KIK” 2005, R. 13, s. 211-215).

Sz. Siekierka, H. Komański, K. Bulzacki, „Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na polakach w województwie lwowskim 1939 – 1947”, Wrocław 2006, ss. 840.

(moje recenzje w: „Dzieje Najnowsze”, 2007, R. 39, nr. 1, s. 217-219; „Zeszyty Społeczne KIK”, 2007, R. 15, s. 286-288; „Sprawy Narodowościowe” 2007, z. 30, s. 215-217).

Sz. Siekierka, H. Komański, E. Różański, Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich w województwie stanisławowskim 1939-1946, Wrocław 2008, ss. 879.

(w wypadku tego opracowania byłem recenzentem wydawniczym).

Prace te stanowią bardzo solidną dokumentację opartą o relacje ocalałych osób oraz inne dokumenty. Podają statystyki, materiały ikonograficzne, szacunki zamordowanych osób i listy miejscowości, gdzie popełniono akty ludobójstwa. W opracowaniu PP. Siemaszków podano także wykaz najbardziej odpowiedzialnych za zbrodnie osób ze strony OUN-UPA. Autorzy szacowali także zniszczenia materialne i kradzieże, których dokonywali członkowie UPA oraz akty wandalizmu mające za cel wymazanie ze świadomości ludzkiej samego pobytu Polaków na danym terenie połączone z niszczeniem nie tylko dobytku mordowanych, ale i dóbr kultury.

Jako badacz naukowy z odpowiednim doświadczeniem i wiedzą dotyczącą różnych odmian ruchów nacjonalistycznych stwierdzam, że nacjonalizm ukraiński spod znaku OUN stanowił odmianę jedną z najgorszych. Jego spuścizna ideowa, a więc i symbolika przypominają popełnione zbrodnie, bulwersują starsze pokolenie w Polsce a także i myślącą młodzież. Demoralizują także młode pokolenie na Ukrainie. Organizacja Ukraińskich nacjonalistów oraz Ukraińska Powstańcza Armia dopuszczała się skrajnych okrucieństw przypominających średniowiecze. Pod tym względem wyprzedzała różne instytucje w III Rzeszy jak i w ZSRS. Pisał o tym prawnik prof. Szablowski zajmujący się naukowo zagadnieniem genocydu. Jej czyny urągały zasadom humanitarnym i klimatowi, w którym prawa człowieka przynajmniej oficjalnie są stawiana na naczelnym miejscu. Około 200 000 wymordowanych w szczególnie okrutny sposób Polaków wymaga naszego szacunku a więc i pamięci oraz jednoznacznego potępienia sprawców, co wiąże się z wymienianymi tu organizacjami i ich ideami.

Nacjonalizm ukraiński, którego wyrazem była Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów i Ukraińska Powstańcza Armia opierał się na teoriach tzw. darwinizmu społecznego, który zaprzeczał zasadom humanitaryzmu aprobując okrutną walkę wszystkich ze wszystkimi

i unicestwianie słabych. Uznawał taki tok wydarzeń za naturalny a nawet pozytywny i godny pochwały! Widać to jasno na kartkach „Nacjonalizmu” Doncowa, książce wspomnianej wyżej. Darwinizm społeczny był podstawą do działania i czynnikiem demoralizującym. Stanowił też ośnowę niemieckiego narodowego socjalizmu. Dlatego mówienie o podobieństwach ukraińskiego nacjonalizmu z tym kierunkiem politycznym i światopoglądowym jest ściśle i oparte na faktach.

Dlatego też czerwono-czarna flaga UPA jest odbierana przez świadomych sensu historii jako złowrogi znak i powinna zostać usunięta z naszych ulic zanim zaczną się tu pojawiać jeszcze częściej. Trzeba to zrobić zarówno ze względu na pamięć pomordowanych, których najbliżsi jeszcze żyją wśród nas, jak i z myślą o przyszłości.

Chciałbym też przypomnieć, że osoby posługujące się w Polsce symboliką nazistowską i banderowską naruszają 256 artykuł obowiązującego w naszym kraju kodeksu karnego. Jest tam powiedziane:

„Kto publicznie propaguje faszystowski lub totalistyczny ustrój państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat dwóch”.

Ponadto należy pamiętać, że współcześni nacjonaści ukraińscy głoszą hasła rewizjonizmu w stosunku do naszych granic. Dotyczy to dziewiętnastu powiatów południowo-wschodnich. Są więc elementem antypaństwowym i zagrażającym naszemu bytowi politycznemu. Reprezentują kontynuatorów zbrodniczej OUN i UPA, które drogą ludobójstwa realizowały czystki etniczne.

Obecnie ideologia nacjonalizmu ukraińskiego zaczyna wypełniać pustkę ideową po komunizmie w społeczeństwie ukraińskim. Ze względu na jego koleje w historycznym rozwoju nie wypracowało ono wiele innych propozycji (zob. prof. W. Pawluczuk, „Ukraina: polityka i mistyka”, Kraków 1998) i dlatego też zapewne jest bardziej podatne na tego rodzaju idee niż inne narody gdzie demokracja od dłuższego czasu wyłobiła już odpowiednie nawyki. Istnieje więc tym większe niebezpieczeństwo, iż nacjonalizm, jaki wykształcił się w szeregach OUN i nadal żyje zawładnię umysłami młodzieży na wschód od naszych granic. Dlatego tym bardziej nie wolno patrzeć spokojnie na demonstrowanie symboli tego nacjonalizmu i zezwalać, aby to co uznano już dawniej za niedopuszczalne, znormalniało i zaczęło ponownie zagrażać. Symbole OUN i UPA powinny zostać prawnie zabronione w naszym kraju.